
KAD, ØHD eller KØHD?

SPRÅKSPALTEN

KASHIF WAQAR FAIZ

kashif.faiz@ahus.no

Kashif Waqar Faiz er spesialist i nevrologi, ph.d., master i helseadministrasjon og er seksjonsleder, overlege og forsker ved Akershus universitetssykehus.

Ulike uttrykk og forkortelser blir brukt om kommunenes døgntilbud for øyeblikkelig hjelp. Hvilket er det beste?

Illustrasjon: cosmaa/iStock

Ved innføringen av samhandlingsreformen i 2012 ble noe av behandlingsansvaret for pasienter overført fra spesialisthelsetjenesten til primærhelsetjenesten. Fra 2016 ble døgntilbud for pasienter med behov for akutt hjelp eller observasjon obligatorisk for alle kommuner (1).

Dette tilbudet ble først kalt *kommunal akutt døgnerhet*, forkortet KAD. Norges største kommunale akutte døgnerhet, KAD Aker i Oslo, har over 70 senger. De bruker fremdeles dette uttrykket (2) og har KAD-leger og KAD-senger. Bærum kommune bruker også akronymet KAD, men der står det for *kommunale akutte døgnplasser* (3). Legeforeningen bruker også dette uttrykket (4).

Helsedirektoratet bruker derimot forkortelsen ØHD på sin hjemmeside og i ulike rapporter og veiledere (5). ØHD står for *øyeblikkelig hjelp døgnoophold* – et språklig sett nokså kronglete uttrykk. ØHD sier ikke noe om at det er kommunene som plikter å etablere det akutte døgntilbudet. Det har blant annet Arendal, Ullensaker og Tvedestrand kommuner tatt konsekvensen av. Her brukes uttrykket *kommunal øyeblikkelig hjelp*, forkortet KØH. Hvorvidt det er fristende å bli innlagt i en KØH, kan diskuteres. ØHD og KØH blir av enkelte kommuner slått sammen til *kommunalt øyeblikkelig hjelp døgnoophold* med forkortelsen KØHD. Sistnevnte forkortelse kan fort fleipes (les: køddes) med (6). Jeg har også sett versjonen KØD som et alternativ til KØHD. Dansker vil sannsynligvis ha aversjon mot innleggelse i en KØD.

Noen kommuner har inngått interkommunalt samarbeid rundt opprettelsen av døgnplassene, med forkortelsene IKAD og IKØH.

Hva bør barnet hete?

Ulike uttrykk og forkortelser blir altså brukt om det kommunale akutte døgntilbudet. Det virker som om det ikke har vært noen strategi rundt navnevalget, slik at hver kommune har valgt det som har virket mest fornuftig. Noe av forklaringen kan ligge i at loven ikke «døpte barnet», men bare omtalte det: «Kommunen skal sørge for tilbud om døgnoophold for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp» (1). Uten et godt språklig uttrykk fra starten av har ulike alternative termer blitt tatt i bruk for å reparere på skaden.

«Gjennomgangen viser at det er behov for standardisering av organisatoriske betegnelser i helsetjenesten med tilhørende forkortelser»

Forkortelser stående alene innebærer at mange ikke vil forstå hva det dreier seg om, noe som vil stride mot helsemyndighetenes ønske om at dette tilbudet skal være godt kjent blant helsepersonell og publikum. På den annen side kan lange ordsammensetninger være tungvinte. En brukbar løsning er ofte at forkortelsen brukes når uttrykket forklares første gang og senere anvendes i sammensatte ord, slik som KAD-senger og KAD-leger, men ofte vil mindre omskrivninger være mer hensiktsmessig.

Gjennomgangen viser at det er behov for standardisering av organisatoriske betegnelser i helsetjenesten med tilhørende forkortelser. Bruk av ulike uttrykk og forkortelser kan medføre ineffektiv kommunikasjon og risiko for misforståelser blant helsepersonell, pasienter og brukere.

Konklusjon

Helsedirektoratet bruker nå «øyeblikkelig hjelp døgnopphold» med forkortelsen ØHD, som språklig kanskje er det dårligste alternativet. Fullformen virker som et rubrikknavn som egner seg fint i skjemaer, men som fungerer dårlig i faktisk kommunikasjon mellom mennesker.

At dette er en kommunal oppgave, er viktig å få frem. Etter min mening er derfor *kommunal akutt døgnenhet* med forkortelsen KAD det beste alternativet. Prinsipielt er det ingen forskjell mellom akutt og øyeblikkelig hjelp.

LITTERATUR

1. LOV-2011-06-24-30. Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5 tredje ledd. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30> Lest 8.2.2019.
 2. Oslo kommune. Kommunal akutt døgnenhet (KAD). <https://www.oslo.kommune.no/helse-og-omsorg/helsehjelp/radgivning-sentre-ombud/kommunal-akutt-dognenhet-kad/> Lest 20.12.2018.
 3. Bærum kommune. Samhandlingsreformen. <https://www.baerum.kommune.no/tjenester/helse-og-omsorg/samhandlingsreformen/> Lest 20.12.2018.
 4. Medisinskfaglig veileder for kommunale akutte døgnplasser. Oslo: Norsk forening for allmenntidrett, 2014. <https://legeforeningen.no/PageFiles/176624/140507%20KAD%20veileder.pdf> Lest 20.12.2018.
 5. Helsedirektoratet. Øyeblikkelig hjelp – døgntilbud i kommunen. <https://helsedirektoratet.no/samhandlingsreformen/oyeblikkelig-hjelp-dogntilbud-i-kommunen> Lest 20.12.2018.
 6. Kødd. I: Det norske akademis ordbok. https://www.naob.no/ordbok/kodd_1 Lest 6.2.2019.
-

Publisert: 12. juni 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0978
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. juli 2026.